

Klassieke muziek voor iedereen. Maak jij het mogelijk?

Bij ons krijgt iedereen de kans om te ervaren wat klassieke muziek met je doet. We verwelkomen jaarlijks duizenden kinderen, leiden getalenteerde dirigenten en orkestmusici op en spelen niet alleen op de prestigieuze podia van Het Concertgebouw en De Nationale Opera, maar ook voor buurtbewoners in onze eigen NedPhO-Koepel, in poptempel Paradiso voor nieuw publiek en met kleine ensembles in zieken- en verzorgingshuizen. Jouw steun helpt onze orkesten voortbestaan en houdt klassieke muziek van topniveau toegankelijk voor iedereen!

Geven kan in allerlei vormen. Je kunt vriend of geefkringlid worden, eenmalig doneren, Nederlands Philharmonisch & Nederlands Kamerorkest opnemen in je nalatenschap of een zakelijk partnerschap aangaan. Kijk op orkest.nl/steun hoe jij kan bijdragen.

NEDERLANDS
KAMERORKEST

JOHANNES -PASSION

J.S.
BACH

Daniel Reuss
dirigent

Cappella
Amsterdam

Yakult

orkest.nl

PROGRAMMA

Johann Sebastian Bach (1685 - 1750) Johannes-Passion, BWV 245 (1724)

NEDERLANDS KAMERORKEST

Daniel Reuss, dirigent
Cappella Amsterdam
Kieran Carrel - tenor (evangelist)
Peter Harvey - bas (Christus)
Berit Norbakken - sopraan
Marianne Beate Kielland - alt
Linard Vrielink - tenor (aria's)
Jaka Mihelac - bariton (aria's/Pilatus)
Johan Vermeer - bas (Petrus)
Jon Extabe Arzuaga - tenor (Servus 1)
Ambro Golachowski - tenor (Servus 2)
Lette Vos - sopraan (Ancilla)

vr 11 april, 20:00

Zeeuwse Concertzaal, Middelburg

za 12 april, 20:15

Het Concertgebouw

Zo 13 april, 14:30

Grote Kerk, Alkmaar

Dit concert heeft een pauze

Duur concert: ca. 130 minuten

VOORPROGRAMMA

Presentator en pianist Christiaan Kuyvenhoven interviewt Léon Berendse (fluit) en dochter Alicia Berendse (viool).

za 12 april, 19:40 - 20:00 in de Spiegelzaal

Live op NPO Klassiek

Het concert van zaterdag 12 april wordt opgenomen door NPO Klassiek voor het Avondconcert. Kijk voor meer informatie op npoklassiek.nl/avondconcert.

Bij dit concert worden barokstrijkstocken gebruikt van het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds.

Bachs Johannes-Passion

De inwoners van Leipzig die in 1724 op Goede Vrijdag aanwezig waren in de Nicolaikirche werden overrompeld door de muziek die ze tijdens de dienst hoorden: de *Johannes-Passion* van Johann Sebastian Bach. De luisteraars herkenden de tekst van het evangelie van Johannes en ook de koralen waren bekend, maar de overige muziek, de instrumentatie en de opvallende rol van het koor waren nieuw. Wie had destijds kunnen vermoeden dat dit meesterlijke koorwerk driehonderd jaar later samen met Bachs *Matthäus-Passion* nog altijd tot de meest geliefde passiemuziek behoort?

Goede Vrijdag in Leipzig

Voordat Johann Sebastian Bach naar Leipzig kwam, had hij zich een paar jaar niet veel beziggehouden met kerkmuziek. Als kapelmeester aan het hof van Köthen schreef en speelde hij vooral instrumentale muziek. Bij zijn aankomst in Leipzig in 1723 begon hij met het componeren van cantates voor de wekelijkse kerkdiensten. Voor de belangrijke viering van zijn eerste Goede Vrijdag als cantor van de Duitse stad wilde hij de kerkgemeenschap iets bijzonders laten horen. In drie maanden tijd componeerde hij de *Johannes-Passion*. De eerste uitvoering was in de Nicolaikirche in Leipzig op Goede Vrijdag in 1724. Een jaar later voerde Bach een aangepaste versie uit: hij verving onder andere het openingskoor, mogelijk omdat er kritiek was op de te opera-achtige, dramatische muziek. Bij latere uitvoeringen greep hij grotendeels terug op zijn eerste versie. Vlak voor zijn dood in 1750 begon Bach nog aan een nieuwe versie, maar die heeft hij nooit af kunnen maken.

Passiemuziek

Dat Bach juist een passie schreef voor zijn eerste Goede Vrijdag in Leipzig was niet verrassend. Voor bijzondere diensten tijdens de religieuze feestdagen voorafgaand aan Pasen was het gebruikelijk om een passie te laten horen: een compositie waarin het lijdensverhaal van Jezus op muziek is gezet. Het genre was in de achttiende eeuw zeer geliefd. Veel componisten schreven meerdere passies over de arrestatie, de berechting, de kruisiging en de dood van Jezus, gebaseerd op de vier evangeliën uit het Nieuwe

Testament. Bachs populaire tijdgenoot Georg Philipp Telemann schreef bijvoorbeeld meer dan veertig passies. Bach zelf zou er in ieder geval drie componeren: de *Johannes-Passion*, een paar jaar later de *Matthäus-Passion* en in 1731 ook nog een *Markus-Passion*, alleen van die laatste passie is maar een gedeelte bewaard gebleven. Hoewel Bach beslist niet de enige componist was die passiemuziek schreef, is het zeer uniek dat zijn passies driehonderd jaar later nog altijd uitgevoerd worden. Bachs muziek is zo overtuigend en ontroerend dat het iedere keer opnieuw een overrompelende ervaring is om het lijdensverhaal te ondergaan, of je nu gelovig bent of niet.

Drie soorten teksten

Het verhaal over de laatste dagen van Jezus wordt in de *Johannes-Passion* verteld met behulp van drie soorten teksten: het lijdensverhaal volgens het evangelie van Johannes (plus twee passages uit het evangelie van Mattheüs), diverse koralen die gebaseerd zijn op bekende teksten en melodieën uit het Lutherse gezangboek en geheel nieuwe teksten, geschreven door tijdgenoten van Bach, voor de aria's en de koren. De evangelist vertelt het historische verhaal over het lijden en sterven van Jezus en daarnaast komen verschillende personages en groepen aan het woord: Jezus, Petrus, Judas en Pilatus, maar ook een boze menigte en een groep soldaten. De evangelietekst wordt onderbroken door aria's en koralen. In de koralen trekt de christelijke gemeente haar lering uit de voorafgaande episode en in de aria's, gezongen door verschillende solisten, wordt nagedacht en gereflecteerd op het verhaal.

Meeslepend rechtbankdrama

In vergelijking met de *Matthäus-Passion* is de *Johannes* korter, krachtiger en dramatischer, terwijl de *Matthäus* meer bespiegeland is. Die verschillen zijn deels ook ingegeven door het karakter van de verschillende Bijbelteksten die de rode draad voor de passies vormen. In het evangelie van *Johannes* wordt de nadruk gelegd op de goddelijke afkomst van Christus, terwijl in de *Mattheüs* de menswording van Christus centraal staat. In de *Johannes* blijft Christus' goddelijke afkomst steeds een rol spelen: hij is de afgezant van de Vader, die ook weer naar de Vader zal terugkeren. Hij is niet bang, want hij weet precies wat er gaat gebeuren, de kruisdood zal niet het einde zijn. Het koor speelt een opmerkelijke rol in de *Johannes-Passion*: in de talrijke korte koorstukken wordt veel geroepen, geschreeuwd

en gescholden. De onhoudbare volkswoede komt als een soort rechtbankdrama tot een hoogtepunt met de onvermijdelijke veroordeling van Jezus tot de kruisdood. Niet voor niets wordt de *Johannes* soms wel eens Bachs enige opera genoemd. De dramatische kracht van de muziek blijkt meteen in het oorspronkelijke openingskoor 'Herr, unser Herrscher'.

Ontroerende muziek

Een ander opvallend verschil tussen de twee meesterwerken van Bach is de bezetting: de *Johannes* is voor één koor en één orkest, terwijl de componist zijn *Matthäus* voor twee koren en twee orkesten schreef. Net zoals in de *Matthäus* voegde Bach ook in de *Johannes* een paar extra instrumenten toe aan het orkest. Naast de strijkers, fluiten en hobo's is er een flinke continuogroep nodig (orgel, klavecimbel, cello, fagot, contrabas en luit of theorb) die het fundament van het orkest vormen. En op het moment dat Jezus zijn taken heeft volbracht en zal sterven, klinkt een viola da gamba in de ontroerende alt-aria 'Es ist volbracht'. Ook in de andere aria's klinken indringende en hartverscheurend mooie solomelodieën voor de solisten en enkele instrumentalisten die het werk extra diepgang geven. Let bijvoorbeeld op de sopraan-aria 'Ich folgte dir gleichfalls' waarin de twee fluiten letterlijk de zangstem achtervolgen en de alt-aria 'Von den Stricken meiner Sünden', waarin de twee de hobo's ingenieus om elkaar heen krullen: melodielijnen raken verstrikt en schieten weer los. De laatste aria 'Zerfliesse, mein Herze' is misschien wel de mooiste muziek die Bach ooit heeft geschreven.

Tekst: Noortje Zanen

Cappella Amsterdam

Cappella Amsterdam is een van de weinige professionele kamerkoren in Nederland. Het koor werd in 1970 opgericht door Jan Boeke en staat sinds 1990 onder leiding van Daniel Reuss. Tot twee maal toe, in 2009 en in 2018, ontving het koor een VSCD Klassieke Muziekprijs. De zangers hebben een breed, maar eigenzinnig repertoire met oude en moderne muziek en een speciale interesse voor Nederlandse componisten. Cappella Amsterdam werkte samen met veel orkesten en gespecialiseerde ensembles, waaronder het Nieuw Ensemble, het Ensemble Intercontemporain, het Orkest van de Achttiende Eeuw en het Koninklijk Concertgebouworkest. Ook deelde het koor al meerdere malen het podium met het Nederlands Kamerorkest. Uniek is de samenwerking met en coaching van het kinderkoor Nieuw Vocaal Amsterdam. Cappella Amsterdam heeft een groot aantal cd's uitgebracht, waaronder een bijzondere opname van het *Schicksalslied* van Brahms die bekroond werd met de Preis der deutschen Schallplattenkritik.

Daniel Reuss, dirigent

Daniel Reuss is een vooraanstaande Nederlandse dirigent, bekend om zijn werk met Cappella Amsterdam en andere prestigieuze koren. Hij heeft internationale erkenning gekregen voor zijn opnames en is chef-dirigent van Ensemble Vocal Lausanne. Daniel Reuss (geboren in 1961) studeerde bij Barend Schuurman aan het Rotterdams Conservatorium. In 1990 werd hij directeur van Cappella Amsterdam, dat hij omvormde tot een voltijds professioneel ensemble dat nu een van de meest gewilde in Nederland is. Vanaf 2015 is Daniel Reuss chef-dirigent van Ensemble Vocal Lausanne. In november 2016 ontving hij het Erekoord (Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw).

Kieran Carrel, tenor (evangelist)

Volgens de Spectator heeft de Duits-Engelse tenor Kieran Carrel een stem 'die klinkt zo helder en zoet als Oostenrijkse Eiswein.' Met die stem maakte hij furore in onder meer de Londense Wigmore Hall, bij het Thomanerchor Leipzig, het Radio Filharmonisch Orkest en de Bregenzer Festspiele. Momenteel is hij vast lid van de Deutsche Oper Berlin. Bijzonder was zijn deelname aan een cd van de complete liederen van Brahms met pianist

Ulrich Eisenlohr. Met het Antwerp Symphony Orchestra en The English Concert vertolkte hij al eerder de evangelistenpartij in Bachs *Johannes-Passion*.

Peter Harvey, bas (Christus)

De Engelse bariton Peter Harvey volgde zijn zangopleiding aan de Guildhall School of Music and Drama in London. Nog tijdens zijn studie won hij diverse prijzen waaronder de English Song Award en de Peter Pears Award. Al snel bleek zijn grote talent voor het late barokke repertoire. Hij schitterde in talloze uitvoeringen en cd-opnames met gespecialiseerde ensembles als Collegium Vocale Gent, The English Baroque Soloists en Le Concert Spirituel. In de muziek van Bach is hij een veel gevraagd solist. De Nederlandse Bachvereniging maakte met hem door de pers zeer gewaardeerde opnames van onder meer het *Weihnachtsoratorium* en de *Hohe Messe*.

Berit Norbakken, sopraan

Noorse sopraan Berit Norbakken volgde haar opleiding aan de Norges Musikkhøgskole in Oslo en de Staatlich Hochschule für Musik in Karlsruhe. In de jaren daarna is ze uitgegroeid tot één van de meest vooraanstaande Noorse vocalisten van deze tijd. Ze zong diverse operarollen en kreeg bekendheid met de uitvoering van barok repertoire. Ze trad op met een groot aantal Scandinavische orkesten en daarnaast met gespecialiseerde ensembles als de Kölner Akademie, de Akademie für Alte Musik Berlin en het Noorse ensemble Baroksolistene. In maart 2024 seizoen zong ze Bachs *Johannes-Passion* in een productie met het Orkest van de Achttiende Eeuw onder leiding van Daniel Reuss.

Marianne Beate Kielland, alt

De Noorse alt-mezzosopraan Marianne Beate Kielland startte haar loopbaan bij de Staatsoper Hannover. Ze zong uiteenlopende operarollen bij onder meer de Nationale Opera van Japan en de Opéra Comique in Parijs. Op het concertpodium werkte ze samen met talloze Scandinavische Orkesten en daarnaast onder meer met het Freiburger Barockorchester, het Liverpool Philharmonic Orchestra en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. De zangeres heeft een groot aantal cd's op haar naam staan met

oratoria en opera's van onder anderen Bach, Handel en Vivaldi. Bachs Johannes-Passion zong ze in april 2024 met het Symfonie Orkest van Stavanger onder de Japanse Bachspecialist Masato Suzuki.

Linard Vrielink, tenor (aria's)

Nog tijdens zijn studie trad hij al op bij de Staatsoper Berlin, waar hij van 2017 tot 2020 lid was van de Opernstudio. Hij zong in producties van onder meer de Staatsoper Hamburg, de Opéra Comique in Parijs en De Nationale Opera in Amsterdam. Daarnaast werkte hij samen met orkesten als Berliner Philharmoniker, het London Symphony Orchestra en het Radio Filharmonisch Orkest. Bachs *Matthäus-Passion* voerde hij uit met het Noord Nederlands Orkest en het Residentieorkest onder leiding van Peter Dijkstra. Linard Vrielink is ook als componist actief met een voorliefde voor een neo-klassieke stijl.

Jaka Mihelač, bariton (aria's/Pilatus)

De Sloveense bas-bariton Jaka Mihelač studeerde aan de Muziek Academie van Ljubljana. Hij won enkele concoursen waaronder het Nationaal Sloveense Zangconcours in 2016 en een jaar later het Internationaler Gesangswettbewerb Ferruccio Tagliavini in Oostenrijk. Van 2019 tot 2021 was hij lid van de Opera Studio van de Staatsoper Berlin waar hij onder meer meewerkte aan de wereldpremière van de opera *Sleepless* van Péter Eötvös. In de afgelopen tijd trad Jaka Mihelač op met diverse gezelschappen als de Opera National de Montpellier, de Sloveense Nationale Opera en de Berliner Symphoniker. In 2021 soleerde hij in Ljubljana in Bachs Weihnachtsoratorium met het Orchestra Matutina onder leiding van Matej Šarc.

Johan Vermeer, bas (Petrus)

De Nederlandse bas Johan Vermeer is lid van Cappella Amsterdam en het Laurens Collegium Rotterdam. Ook zingt hij regelmatig solopartijen in cantatediensten van de Rotterdamse Laurenschor onder leiding van hun vaste dirigent Wiecher Mandemaker. Daarnaast vertolkt hij door heel Nederland solopartijen in de vocale werken van Johann Sebastian Bach.

Jon Etxabe Arzuaga, tenor (Servus 1)

De Baskische tenor Jon Etxabe Arzuaga begon op 14-jarige leeftijd met zingen in een koor. Na een paar jaar filosofie aan de universiteit te hebben gestudeerd, besloot hij zich op muziek te concentreren. Hij verhuisde naar Nederland, waar hij zang studeerde aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam bij Udo Reineman en Pierre Mak. Vrijwel direct na zijn komst werd Arzuaga lid van Cappella Amsterdam. Daarnaast zingt hij bij Capilla Penaflores en Vocalconsort Berlin en is hij lid van het Egidius Kwartet.

Ambro Golachowski, tenor (Servus 2)

De Poolse Ambro Golachowski studeerde cum laude af aan de slagwerkafdeling van het Conservatorium van Amsterdam, en studeerde zang bij Geert Berghs. Hij zingt als tenor bij Cappella Amsterdam en werkte samen met met gerenommeerde ensembles als het Nederlands Kamerkoor en het Groot Omroepkoor. Ook heeft hij samengewerkt met vooraanstaande dirigenten, waaronder Daniel Reuss en Jaap van Zweden. En hij treedt op als duo met pianiste Wiktoria Kochman. Ambro's repertoire varieert van solo- en kamermuziek tot hedendaagse muziek.

Lette Vos, sopraan (Ancilla)

Lette Vos zingt regelmatig bij Cappella Amsterdam, Consensus Vocalis en DeJongDeJongPlus. Ze studeerde aan HKU Utrechts Conservatorium en maakte in seizoen 2017-2018 deel uit van de eerste lichting van NKK NXT, een talentontwikkelingstraject van het Nederlands Kamerkoor. Ze zong in het Koor van De Nationale Opera in de productie *The New Prince* en in diverse operaproducties van de Nationale Reisopera. In 2019 stond ze als onderdeel van het Hieronymus Ensemble in de finale van het Internationaal Van Wassenaeer Concours.

Nederlands kamerorkest

Het Nederlands Kamerorkest werd in 1955 opgericht. Violist en dirigent Szymon Goldberg was muzikaal leider vanaf de oprichting van het orkest tot aan 1979. Hij verwierf wereldfaam toen hij met het orkest in de Carnegie Hall in New York speelde: 'If ever a concert merited the epithet 'perfect', it was the one given by Szymon Goldberg and his Netherlands Chamber Orchestra in Carnegie Hall,' schreef The New York Times destijds. Het Nederlands Kamerorkest is met 25 tot 45 musici een klein en intiem orkest en weet het publiek telkens weer mee te slepen met zinderend samenspel. De musici vertrouwen blind op elkaar, en die chemie is voelbaar tijdens een concert. In 2004 werd Gordan Nikolić aangesteld als muzikaal leider. Het orkest is samen met het Nederlands Philharmonisch de vaste orkest-partner van De Nationale Opera en wordt internationaal gerekend tot de beste operaorkesten.

Liedteksten

Vertaling: Ria van Hengel

Erster Teil

1 koor

Herr, unser Herrscher, dessen Ruhm
in allen Landen herrlich ist!
Zeig uns durch deine Passion,
dass du, der wahre Gottessohn,
zu aller Zeit,
auch in der grössten Niedrigkeit,
verherrlicht worden bist!

2 recitatief – Evangelist (tenor)

Jesus ging mit seinen Jüngern
über den Bach Kidron,
da war ein Garte,
darein ging Jesus
und seine Jünger.
Judas aber, der ihn verriet,
wusste den Ort auch,
denn Jesus versammelte sich oft
daselbst mit seinen Jüngern.
Da nun Judas zu sich hatte genommen
die Schar und der Hohenpriester
und Pharisäer Diener,
kommt er dahin mit Fackeln,
Lampen und mit Waffen.
Als nun Jesus wusste alles,
was ihm begegnen sollte,
ging er hinaus und sprach zu ihnen:

Jezus (bas)

Wen suchet ihr?

Evangelist

Sie antworteten ihm:

koor

Jesum von Nazareth.

Evangelist

Jesus spricht zu ihnen:

Jezus

Ich bin's.

Evangelist

Judas aber, der ihn verriet,
stund auch bei ihnen.

Eerste deel

1 koor

Heer, onze Koning, gij wiens roem
in alle landen heerlijk is!
Toon ons hoe, door uw lijden heen,
o zoon van God, met de Vader één,
in alle ding,
ook in de diepste vernedering, steeds
machtiger straalt uw goddelijke licht!

2 recitatief – Evangelist (tenor)

Jezus ging met zijn leerlingen
naar de overkant van de beek Kedron.
Daar was een boomgaard
die hij met zijn leerlingen
binnenging.
Maar ook Judas, die hem zou overleveren,
kende deze plaats,
omdat Jezus er dikwijls met zijn leerlingen
was samengekomen.
Zo kwam Judas daarheen
met de afdeling soldaten en met dienaars
van de hogepriesters en Farizeeën,
voorzien van fakkels,
lantaarns en wapens.
Jezus die alles wist,
wat over hem ging komen,
trad naar voren en zei tot hen:

Jezus (bas)

Wie zoekt gij?

Evangelist

Zij antwoordden hem:

koor

Jezus, de Nazoreeër.

Evangelist

Jezus zei hun:

Jezus

Dat ben ik.

Evangelist

Ook Judas, zijn verrader,
bevond zich bij hen.

Als nun Jesus zu ihnen sprach:
Ich bin's, wichen sie zurücke
und fielen zu Boden.
Da fragete er sie abermal:

Jezus

Wen suchet ihr?

Evangelist

Sie aber sprachen:

koor

Jesum von Nazareth.

Evangelist

Jesus antwoordte:

Jezus

Ich hab's euch gesagt,
dass ich's sei,
suchet ihr denn mich,
so lasset diese gehen!

3 koraal

O grosse Lieb,
o Lieb ohn alle Masse,
die dich gebracht
auf diese Marterstrasse!
Ich lebte mit der Welt
in Lust und Freuden,
und du musst leiden.
Johann Heermann, 1630

4 recitatief – Evangelist

Auf dass das Wort erfüllet würde,
welches er sagte:

Ich habe der keine verloren,
die du mir gegeven hast.
Da hatte Simon Petrus ein Schwert
und zog es aus
und schlug nach des Hohenpriesters
Knecht
und hieb ihm sein recht Ohr ab;
und der Knecht hiess Malchus.
Da sprach Jesus zu Petro:

Jezus

Stecke dein Schwert in die Scheide!
Soll ich den Kelch nicht trinken,
den mir mein Vater gegeben hat?

Nauwelijks had Jezus hun gezegd:
Dat ben ik, of zij weken achteruit
en vielen op de grond.
Nog eens vroeg hij hen:

Jezus

Wie zoekt gij?

Evangelist

Zij zeiden:

koor

Jezus, de Nazoreeër.

Evangelist

Jezus antwoordde:

Jezus

Ik heb u gezegd,
dat ik het ben.
Als gij mij zoekt,
laat deze mensen dan gaan!

3 koraal

O, grote liefde,
in kracht niet te bedwingen,
die u gebracht heeft
deze martelingen!
De wereld was voor mij
plaats van verblijden,
gij moet er lijden.

4 recitatief – Evangelist

Vervuld moest worden
wat hij gezegd had:
niemand van hen, die gij mij gegeven
hebt, liet ik verloren gaan.
Maar Simon Petrus had een zwaard bij
zich, hij trok het
en verwondde daarmee
de knecht van de hogepriester
door hem het rechter oor af te slaan.
De naam van die knecht was Malchus.
Jezus echter sprak tot Petrus:

Jezus

Steek het zwaard in de schede!
Zou ik de beker niet drinken
die mijn vader mij gegeven heeft?

5 koraal

Dein Will gescheh, Herr Gott, zugleich
auf Erden wie im Himmelreich.
Gib uns Geduld in Leidenszeit,
gehorsam sein in Lieb und Leid;
wehr und steur allem Fleisch und Blut,
das wider deinen Willen tut!
Martin Luther, 1539

6 recitatief – Evangelist

Die Schar aber
und der Oberhauptmann
und die Diener der Jüden
nahmen Jesum und bunden ihn
und führten ihn aufs erste
zu Hannas, der war Kaiphas Schwäher,
welcher des Jahres Hoherpriester war.
Es war aber Kaiphas,
der den Juden riet,
es wäre gut, dass ein Mensch
würde umbracht für das Volk.

7 aria – alt, hobo's

Von den Stricken meiner Sünden
mich zu entbinden
wird mein Heil gebunden.
Mich von allen Lasterbeulen
völlig zu heilen,
lässt er sich verwunden.

8 recitatief – Evangelist

Simon Petrus aber folgte Jesus nach
und ein andrer Jünger.

9 aria – sopraan, fluiten

Ich folge dir gleichfalls
mit freudigen Schritten
und lasse dich nicht,
mein Leben, mein Licht.
Befördre den Lauf
und höre nicht auf,
selbst an mir zu ziehen,
zu schieben, zu bitten.

5 koraal

Op aarde geschiede uw wil, gelijk,
o God, ook in uw hemelrijk.
Geef ons in lijden duldzaamheid,
ons leven zij door u geleid;
wees sterker dan ons vlees en bloed,
dat uit zichzelf uw wil niet doet!

6 recitatief – Evangelist

De afdeling
van de bevelhebber
en de dienaars van de Joden
grepen toen Jezus vast, boeiden hem
en brachten hem eerst naar Annas.
Deze was namelijk de schoonvader van
Kajafas, die dat jaar hogepriester was.
Dezelfde Kajafas
die aan de Joden de raad gegeven had:
het is beter dat er één mens
sterft voor het volk.

7 aria – alt, hobo's

Om van de strikken van mijn zonden
mij los te binden,
wordt mijn heil gebonden.
Om van het gezwel van 't boze
mij te genezen,
laat hij zich verwonden.

8 recitatief – Evangelist

Simon Petrus en nog een andere leerling
volgden Jezus.

9 aria – sopraan, fluiten

Ook ik wil u volgen,
verheugd gaan mijn voeten,
naar u steeds gericht,
mijn leven, mijn licht.
Maak krachtig mijn loop,
houd levend mijn hoop
door zelf mij te lokken,
te wenken, te roepen.

10 recitatief – Evangelist

Derselbige Jünger war
dem Hohenpriester bekannt
und ging mit Jesu hinein
in des Hohenpriesters Palast.
Petrus aber stund draussen für der Tür.
Da ging der andere Jünger,
der dem Hohenpriester bekannt war,
hinaus und redete
mit der Türhüterin
und führete Petrum hinein.
Da sprach die Magd,
die Türhüterin, zu Petro:

Maagd (sopraan)

Bist du nicht dieses Menschen
Jünger einer?

Evangelist

Er sprach:

Petrus (bas)

Ich bin's nicht.

Evangelist

Es stunden aber die Knechte
und Diener und hatten
ein Kohlfeu'r gemacht (denn es war kalt)
und wärmten sich.
Petrus aber stund bei ihnen
und wärmte sich.
Aber der Hohepriester fragte Jesus
um seine Jünger und um seine Lehre.
Jesus antwortete ihm:

Jezus

Ich habe frei, öffentlich geredet
für der Welt. Ich habe allezeit gelehret
in der Schule und in dem Tempel,
da alle Juden zusammenkommen,
und habe nichts im Verborgnen geredt.
Was fragest du mich darum?
Frage die darum, die gehöret haben,
was ich zu ihnen geredet habe!
Siehe, dieselbigen wissen,
was ich gesaget habe.

Evangelist

Als er aber solches redete,
gab der Diener einer,

10 recitatief – Evangelist

Die dienaar nu
was een bekende van de hogepriester
en zo ging hij tegelijk met Jezus
het paleis van de hogepriester binnen,
terwijl Petrus buiten de poort bleef staan.
Die andere leerling,
de bekende van de hogepriester,
kwam naar buiten,
sprak met de portierster
en bracht Petrus naar binnen.
Het meisje dat bij de poort stond, vroeg
Petrus:

Maagd (sopraan)

Ben jij ook niet een van de
leerlingen van die man?

Evangelist

Hij zei:

Petrus (bas)

Welneen.

Evangelist

Omdat het koud was,
hadden de knechten en dienaars
een houtskoolvuur aangelegd
en stonden zich te warmen.
Ook Petrus stond bij hen
en warmde zich.
De hogepriester ondervroeg Jezus
over zijn leerlingen en zijn leer.
Jezus antwoordde hem:

Jezus

Ik heb openlijk tot de wereld gesproken.
Ik heb altijd onderricht gegeven
in een synagoge of tempel,
waar de Joden bijeenkomen, en er is
niets wat ik in het geheim heb gesproken.
Waarom ondervraagt gij mij?
Ondervraag de mensen die gehoord
hebben wat ik hun heb verkondigd!
Die weten goed
wat ik hun heb gezegd.

Evangelist

Op dit woord gaf een van
de dienaars die naast hem stond,

die dabeistunden,
Jesu einen Backenstreich und sprach:
Dienaar (tenor)
Solltest du dem Hohenpriester
also antworten?

Evangelist

Jesus aber antwortete:

Jezus

Hab ich übel geredt,
so beweise es, dass es böse sei,
hab ich aber recht geredt,
was schlägest du mich?

11 koraal

Wer hat dich so geschlagen,
mein Heil, und dich mit Plagen
so übel zugericht'?
Du bist ja nicht ein Sünder
wie wir und unsre Kinder,
von Missetaten weisst du nicht.

Ich, ich und meine Sünden,
die sich wie Körnlein finden
des Sandes an dem Meer,
die haben dir erreget
das Elend, das dich schläget,
und das betrübte Marterheer.
Paul Gerhardt, 1647

12 recitatief – Evangelist

Und Hannas sandte ihm gebunden
zu dem Hohenpriester Kaiphas.
Simon Petrus stund
und wärmte sich,
das sprachen sie zu ihm:

koor

Bist du nicht seiner Jünger einer?

Evangelist

Er leugnete aber und sprach:

Petrus

Ich bin's nicht.

Evangelist

Spricht des Hohenpriesters Knecht'
einer, ein Gefreundter des,

Jezus een klap in het gezicht
en voegde hem toe:

Dienaar (tenor)

Antwoordt gij zo
de hogepriester?

Evangelist

Jezus antwoordde hem:

Jezus

Indien ik iets verkeerd gezegd heb,
verklaar dan wat er verkeerd in was,
maar indien het goed was,
waarom slaat gij mij?

11 koraal

Wie heeft u zo geslagen,
mijn heil, en u met plagen
naar lijf en ziel bezocht?
Gij hebt toch niets misdreven
als wij ons hele leven,
aan 't kwaad hebt gij u niet verkocht.

Ik, ik en al mijn zonden,
als zandkorrels gevonden
aan de oever van de zee,
die hebben u veroorzaakt
het lijden dat gij door gaat
met alle martelaren mee.

12 recitatief – Evangelist

Daarop zond Annas hem geboeid
naar de hogepriester Kajafas.
Simon Petrus stond
zich te warmen
toen iemand hem vroeg:

koor

Ben jij ook niet een van zijn leerlingen?

Evangelist

Hij ontkende het en zei:

Petrus

Welneen.

Evangelist

Maar een van de knechten van de
hogepriester, een bloedverwant van de

dem Petrus das Ohr abgehauen hatte:
Dienaar
Sahe ich nicht im Garten bei ihm?

Evangelist
Da verleugnete Petrus abermal,
und alsobald krähete der Hahn.
Da gedachte Petrus an die Worte Jesu
und ging hinaus
und weinete bitterlich.

13 aria – tenor
Ach, mein Sinn,
wo willst du endlich hin,
wo soll ich mich erquicken?
Bleib ich hier,
oder wünsch ich mir
Berg und Hügel auf den Rücken?
Bei der Welt ist gar kein Rat,
und im Herzen
stehn die Schmerzen
meiner Missetat,
weil der Knecht den Herrn verleugnet
hat.

14 koraal
Petrus, der nicht denkt zurück,
seinen Gott verneinet,
der doch auf ein' ernsten Blick
bitterlichen weinet.
Jesu, blicke mich auch an,
wenn ich nicht will büssen;
wenn ich Böses hab getan,
rühre mein Gewissen!
Paul Stockmann, 1633

man, van wie Petrus het oor had
afgeslagen, zei:
Dienaar
Heb ik je niet in de boomgaard met hem
gezien?
Evangelist
Petrus ontkende het opnieuw
en meteen begon er een haan te kraaien.
En Petrus herinnerde zich het woord,
dat Jezus tot hem had gesproken.
En hij ging naar buiten
en weende bitter.

13 aria – tenor
Ach, mijn ziel,
waar vind ik nu nog rust,
waar kan ik mij weer laven?
Geen verblijf
heb ik voor mijn lijf
dat de bergen mij begraven!
En geen mens, die mij bijstaat,
in mijn hart
steeds de smart
om de schandelijkheid der daad:
een knecht, die in de nood zijn Heer
verlaat.

14 koraal
Petrus, die zichzelf vergat,
al zijn trouw verdwenen,
die maar één blik nodig had
bitter moest hij wenen.
Jezus, zie zo ook mij aan,
zo ik u zou vergeten;
en uw weg niet meer wil gaan,
raak dan mijn geweten!

Zweiter Teil

15 koraal
Christus, der uns selig macht,
kein Böse hat begangen,
der ward für uns in der Nacht
als ein Dieb gefangen,
geführt für gottlose Leut
und fälschlich verklaget,
verlacht, verhöhnt, und verspeit,
wie denn die Schrift saget.
Michael Weisse, 1531

16 recitatief – Evangelist
Da führeten sie Jesum von Kaiphas
vor das Richthaus,
und es war frühe.
Und sie gingen nicht in das Richthaus,
auf dass sie nicht unrein würden,
sondern Ostern essen möchten.
Da ging Pilatus zu ihnen heraus
und sprach:
Pilatus (bas)
Was bringet ihr für Klage
wider diesen Menschen?

Evangelist
Sie antworteten und sprachen zu ihm:
koor
Wäre dieser nicht ein Übeltäter,
wir hätten dir ihn nicht überantwortet.

Evangelist
Da sprach Pilatus zu ihnen:
Pilatus
So nehmet ihr ihn hin und
richtet ihn nach eurem Gesetze!
Evangelist
Da sprachen die Jüden zu ihm:
koor
Wir dürfen niemand töten.

Evangelist
Auf dass erfüllet würde das Wort Jesu,
welches er sagte, da er deutete,
welches Todes er sterben würde.

Tweede deel

15 koraal
Christus, die verlossing brengt,
't kwade uit wil bannen,
gaf zich voor ons in de nacht
als een dief gevangen,
voor de machthebbers gevoerd,
door hen vals beschuldigd,
uitgejouwd, bespot, bespuwd,
opdat de schrift vervuld werd.

16 recitatief – Evangelist
Toen brachten zij Jezus van het
huis van Kajafas naar het pretorium.
Het was vroeg in de morgen.
Zij zelf gingen het pretorium niet binnen,
want zij moesten het paasmaal kunnen
eten en mochten zich daarom niet
verontreinigen. Daarom kwam Pilatus naar
buiten en vroeg hun:
Pilatus (bas)
Welke beschuldiging
brengt ge tegen deze man in?

Evangelist
Zij gaven hem ten antwoord:
koor
Als dit geen misdadiger was, zouden wij
hem niet aan u overgeleverd hebben.
Evangelist
Daarop zei Pilatus:
Pilatus
Neemt hem dan zelf
en vonnist hem volgens uw wet!
Evangelist
De Joden antwoordden hem:
koor
Wij missen het recht om iemand ter dood
te brengen.
Evangelist
Zo zou Jezus' woord in vervulling gaan,
waarmee hij had aangeduid,
welke dood hij zou sterven.

Da ging Pilatus wieder hinein
in das Richthaus und rief Jesu
und sprach zu ihm.

Pilatus

Bist du der Jüden König?

Evangelist

Jesus antwortete:

Jezus

Redest du das von dir selbst,
oder habens dir andere
von mir gesagt?

Evangelist

Pilatus antwortete:

Jezus

Bin ich ein Jüde? Dein Volk
und die Hohenpriester haben
dich mir überantwortet;
was hast du getan?

Evangelist

Jesus antwortete:

Jezus

Mein Reich ist nicht von dieser Welt;
wäre mein Reich von dieser Welt,
meine Diener würden darob kämpfen,
dass ich den Jüden nicht
überantwortet würde;
aber nun ist mein Reich
nicht von dannen.

17 koraal

Ach grosser König,
gross zu allen Zeiten,
Wie kann ich gnugsam
diese Treu ausbreiten?
Keins Menschen Herzer
mag indes ausdenken,
was dir zu schenken.

Ich kann's mit meinen
Sinnen nicht erreichen,
womit doch dein
Erbarmen zu vergleichen.
Wie kann ich dir denn
deine Liebestaten

Nu ging Pilatus
het pretorium weer binnen,
riep Jezus bij zich en zei tot hem:

Pilatus

Zijt gij de koning der Joden?

Evangelist

Jezus antwoordde hem:

Jezus

Zegt ge dit uit uzelf,
of hebben anderen
u over mij gesproken?

Evangelist

Pilatus gaf ten antwoord:

Jezus

Ben ik soms een Jood? Uw eigen
volk en de hogepriesters hebben
u aan mij overgeleverd;
wat hebt gij gedaan?

Evangelist

Jezus antwoordde:

Jezus

Mijn koningschap is niet van deze wereld.
Zou mijn koningschap van deze wereld
zijn, dan zouden mijn dienaars er wel
voor gestreden hebben, dat ik
niet aan de Joden werd uitgeleverd.
Mijn koningschap
is evenwel niet van hier.

17 koraal

O, grote koning,
groot in alle eeuwigheid,
hoe kan mijn simpele trouw
u antwoord geven,
en mijn beperkte
menselijke weten
zich met u meten?

Ja, ik verzink,
hoe meer ik tracht te vatten,
in de oneindigheid
van uw erbarmen.
Hoe kan ik dan een liefde,
zó overvloedig,

im Werk erstatten?
Johann Heermann, 1630

18 recitatief – Evangelist

Da sprach Pilatus zu ihm:

Pilatus

So bist du dennoch ein König?

Evangelist

Jesus antwortete:

Jezus

Du sagst's, ich bin ein König.
Ich bin dazu geboren
und in die Welt kommen,
dass ich die Wahrheit zeugen soll.
Wer aus der Wahrheit ist,
der höret meine Stimme.

Evangelist

Spricht Pilatus zu ihm:

Pilatus

Was ist Wahrheit?

Evangelist

Und da er das gesaget,
ging er wieder hinaus
zu den Jüden
und spricht zu ihnen:

Pilatus

Ich finde keine Schuld an ihm.
Ihr habt aber eine Gewohnheit,
dass ich euch einen losgebe;
wollt ihr nun, dass ich euch
der Jüden König losgebe?

Evangelist

Da schrieen sie wieder
allesamt und sprachen:

koor

Nicht diesen, diesen nicht,
sondern Barrabam!

Evangelist

Barrabas aber war ein Mörder.
Da nahm Pilatus Jesus
und geisselte ihn.

19 arioso – bas, viola's d'amore

Betrachte, meine Seel,

u ooit vergoeden?

18 recitatief – Evangelist

Pilatus hernam:

Pilatus

Gij zijt dus toch koning?

Evangelist

Jezus antwoordde:

Jezus

Ja, koning ben ik.
Hiertoe ben ik geboren
en hiertoe ben ik in de wereld gekomen,
om getuigenis af te leggen van de
waarheid. Alwie uit de waarheid is,
luistert naar mijn stem.

Evangelist

Pilatus zei tot hem:

Pilatus

Wat is waarheid?

Evangelist

Na die woorden
ging hij weer naar buiten
tot de Joden
en zei:

Pilatus

Ik vind hoegenaamd geen schuld in hem.
Maar er bestaat onder u de gewoonte
dat ik met Pasen iemand vrijlaat;
wilt gij dat ik u
de koning der Joden vrijlaat?

Evangelist

Toen begonnen zij opnieuw
te schreeuwen:

koor

Neen, die niet,
maar Barabbas!

Evangelist

Barabbas was een rover.
Toen liet Pilatus
Jezus geselen.

19 arioso – bas, viola's d'amore

Bedenk nu, o mijn ziel,

mit ängstlichem Vergnügen,
mit bittre Lust
und halb beklemmtem Herzen
dein höchstes Gut
in Jesu Schmerzen,
wie dir auf Dornen,
so ihn stechen,
die Himmelsschlüsselblumen blühn!
Du kannst viel süsse Frucht
von seiner Wermut brechen,
drum sieh ohn Unterlass auf ihn!

20 aria – tenor, viola's d'amore

Erwäge, wie sein blutgefärbter Rücken
in allen Stücken
dem Himmel gleiche geht,
daran, nachdem die Wasserwogen
von unsrer Sündflut sich erzogen,
der allerschönsten Regenbogen
als Gottes Gnadenzeichen steht!

21 recitatief – Evangelist

Und die Kriegsknechte flochten
eine Kronen von Dornen
und satzten sie auf sein Haupt
und legten ihm ein Purpurkleid an
und sprachen:

koor

Sei gegrüßet, lieber Jüdenkönig!

Evangelist

Und gaben ihm Backenstreichs.
Da ging Pilatus wieder heraus
und sprach zu ihnen:

Pilatus

Sehet, ich führe ihn heraus zu euch,
dass ihr erkennt,
dass ich keine Schuld an ihm finde.

Evangelist

Also ging Jesus heraus
und trug eine Dornenkrone
und Purpurkleid.

Und er sprach zu ihnen:

Pilatus

Sehet, welch ein Mensch!

met angstige verrukking,
met vreugde in het hart
en wanhoop beide,
uw groot geluk
in Jezus' lijden,
want uit de doornen,
die hem wonden,
ontbloeit voor u de hemelse sleutelbloem!
De zoetste vrucht
wordt uit zijn bitter sap gewonnen, houd
daarom dag en nacht het oog op hem.

20 aria – tenor, viola's d'amore

Bedenk hoe Jezus' rug, bloedig gegeseld,
ons wil verbeelden
een hemels geheimenis.
Aan de hemel immers kwam, toen 't water
van onze zondvloed was verslagen,
de regenboog, die van genade
van God 't veelkleurig teken is!

21 recitatief – Evangelist

De soldaten vlochten
een kroon van doorntakken,
zetten hem die op het hoofd
en wierpen hem een purperen mantel om.
Zij traden op hem toe en zeiden:

koor

Gegroet, koning der Joden!

Evangelist

En zij sloegen hem in het gezicht.
Pilatus ging naar buiten
en zei tot hen:

Pilatus

Ziehier, ik breng hem naar buiten
om u te doen weten,
dat ik volstrekt geen schuld in hem vind.

Evangelist

Jezus kwam naar buiten
terwijl hij nog de doornkroon
en de purperen mantel droeg.

Pilatus zei tot hen:

Pilatus

Ziehier de mens!

Evangelist

Da ihn die Hohenpriester
und die Diener sahen,
schrieen sie und sprachen:

koor

Kreuzige, kreuzige!

Evangelist

Pilatus sprach zu ihnen:

Pilatus

Nehmet ihr ihn hin und kreuziget ihn;
denn ich finde keine Schuld an ihm!

Evangelist

Die Jüden antworteten ihm:

koor

Wir haben ein Gesetz,
und nach dem Gesetz soll er sterben;
denn er hat sich selbst
zu Gottes Sohn gemacht.

Evangelist

Da Pilatus das Wort hörte,
fürchtet' er sich noch mehr
und ging wieder hinein
in das Richthaus und spricht zu Jesu:

Pilatus

Von wannen bist du?

Evangelist

Aber Jesus gab ihm keine Antwort.
Da sprach Pilatus zu ihm:

Pilatus

Redest du nicht mit mir?
Weisest du nicht, dass ich Macht
habe, dich zu kreuzigen,
und Macht habe, dich loszugeben?

Evangelist

Jesus antwortete:

Jezus

Du hättest keine Macht über mich,
wenn sie dir nicht wäre
von oben herab gegeben;
darum, der mich dir überantwortet hat,
der hat's gröss're Sünde.

Evangelist

Von dem an trachtete Pilatus,
wie er ihn losliesse.

Evangelist

Maar toen de hogepriesters
en de dienaars hem zagen,
schreeuwden ze:

koor

Kruisigen, kruisigen!

Evangelist

Pilatus zei hun:

Pilatus

Neemt gij hem dan en kruisigt hem,
want ik vind geen schuld in hem.

Evangelist

De Joden antwoordden hem:

koor

Wij hebben een wet
en volgens die wet moet hij sterven,
omdat hij zich
voor Gods zoon heeft uitgegeven.

Evangelist

Toen Pilatus dit hoorde,
werd hij nog meer bevreesd.
Hij ging het pretorium weer binnen
en sprak tot Jezus:

Pilatus

Waar zijt gij vandaan?

Evangelist

Jezus gaf hem echter geen antwoord.
Daarom zei Pilatus:

Pilatus

Gij spreekt niet tegen mij?
Weet gij dan niet dat ik de macht heb
om u vrij te spreken,
maar ook de macht om u te kruisigen?

Evangelist

Jezus antwoordde:

Jezus

Gij zoudt volstrekt geen macht
over mij hebben,
als u die niet van boven gegeven was;
daarom is de zonde van hem die
mij aan u heeft overgeleverd groter.

Evangelist

Van dat ogenblik af wilde Pilatus
ertoe overgaan hem vrij te laten.

22 koraal

Durch dein Gefängnis, Gottes Sohn,
muss uns die Freiheit kommen;
dein Kerker ist der Gnadenthron,
die Freistatt aller Frommen; denn gingst
du nicht die Knechtschaft ein,
müsst unsre Knechtschaft ewig sein.

C.H. Postel

23 recitatief – Evangelist

Die Jüden aber schrieen und sprachen:

koor

Lässest du diesen los,
so bist du des Kaisers Freund nicht;
denn wer sich zu Könige machet,
der ist wider den Kaiser.

Evangelist

Da Pilatus das Wort hörte,
führte er Jesum heraus
und satzte sich auf den Richtstuhl,
an der Stätte, die da heisset:
Hochpflaster, auf Ebräisch aber:
Gabbatha.

Es war aber der Rüsttag in Ostern
um die sechste Stunde,
und er spricht zu den Jüden:

Pilatus

Sehet, das ist euer König!

Evangelist

Sie schrieen aber:

koor

Weg, weg mit dem, kreuzige ihn!

Evangelist

Spricht Pilatus zu ihnen:

Pilatus

Soll ich euren König kreuzigen?

Evangelist

Die Hohenpriester antworteten:

koor

Wir haben keinen König
denn den Kaiser.

Evangelist

Da überantwortete er ihn,
dass er gekreuziget würde.

22 koraal

Door uw gevangenschap, zoon van God,
werd vrijheid ons gegeven;
uw kerker: de genadetroom,
bevrijding van het leven;
ging gij niet zelf in slavernij,
voor altijd slaven waren wij.

23 recitatief – Evangelist

Maar de Joden schreeuwden:

koor

Als gij die man vrijlaat,
zijt gij geen vriend van de keizer;
wie zich voor koning uitgeeft,
komt in verzet tegen de keizer.

Evangelist

Toen Pilatus hen hoorde roepen,
liet hij Jezus naar buiten brengen
en ging op de rechterstoel zitten,
op de plaats die Lithostrotos heet,
in het Hebreeuws:

Gabbata.

Het was de voorbereidingsdag voor
Pasen,
ongeveer het zesde uur.

Hij zei tot de Joden:

Pilatus

Hier is uw koning!

Evangelist

Maar zij schreeuwden:

koor

Weg, weg, weg met hem, kruisig hem!

Evangelist

Pilatus vroeg:

Pilatus

Zal ik dan uw koning kruisigen?

Evangelist

De hogepriesters antwoordden:

koor

Wij hebben geen andere koning
dan de keizer.

Evangelist

Toen leverde hij hem aan hen uit

Sie nahmen aber Jesum
und führten ihn hin.
Und er trug sein Kreuz
und ging hinaus zur Stätte,
die da heisset Schädelstätt,
welche heisset auf Ebräisch: Golgatha.

24 aria – bas, koor

Eilt, ihr angefochtenen Seelen,
geht aus euren Marterhöhlen,
eilt - Wohin?
nach Golgatha!
Nehmet an des Glaubens Flügel,
flieht - Wohin?
zum Kreuzeshügel,
eure Wohlfahrt blüht allda!

25 recitatief – Evangelist

Allda kreuzigten sie ihn,
und mit ihm zween andere
zu beiden Seiten,
Jesum aber mitten inne.
Pilatus aber schrieb eine Überschrift
und satzte sie auf das Kreuz,
und war geschrieben:
'Jesus von Nazareth, der Jüden König'.
Diese Überschrift lasen viel Jüden,
denn die Stätte war nahe bei der Stadt,
da Jesus gekreuziget is.
Und es war geschrieben auf ebräische,
griechische und lateinische Sprache.
Da sprachen die Hohenpriester
der Jüden zu Pilato:

koor

Schreibe nicht: der Jüden König,
sondern dass er gesaget habe:
Ich bin der Jüden König.

Evangelist

Pilatus antwortet:

Pilatus

Was ich geschrieben habe,
das habe ich geschrieben.

om de kruisdood te ondergaan
en zij namen hem over.
Zelf zijn kruis dragend
trok Jezus de stad uit
naar wat de schedelplaats heet,
in het Hebreeuws: Golgotha.

24 aria – bas, koor

IJlt, o zwaar beproefde zielen,
komt uit uw donkere holen,
ijlt – Waarheen?
naar Golgotha!
Spreidt van uw geloof de vleugels,
vliegt – Waarheen?
naar het kruis op gindse heuvel!
al uw heil – het bloeit aldaar!

25 recitatief – Evangelist

Daar sloegen zij hem aan het kruis
en met hem nog twee anderen,
aan elke kant één
en Jezus in het midden.
Pilatus had een opschrift laten maken
en op het kruis doen aanbrengen,
het luidde: Jezus, de Nazoreeër, de
koning van de Joden.
Vele Joden lazen dit opschrift,
want de plaats waar Jezus gekruisigd
werd, lag dicht bij de stad.
Het stond er in het Hebreeuws,
het Latijn en het Grieks.
De hogepriesters van de Joden zeiden nu
tot Pilatus:

koor

Ge moet er niet opzetten: De koning van
de Joden, maar: Hij heeft gezegd:
Ik ben de koning van de Joden.

Evangelist

Pilatus antwoordde:

Pilatus

Wat ik geschreven heb,
heb ik geschreven.

26 koraal

In meines Herzens Grunde
dein Nam und Kreuz allein
funkelt all Zeit und Stunde,
drauf kann ich fröhlich sein.
Erschein mir in dem Bilde
zu Trost in meiner Not,
wie du, Herr Christ, so milde
Dich hast geblut' zu Tod!
Valerius Herberger, 1613

27 recitatief – Evangelist

Die Kriegsknechte aber,
da sie Jesum gekreuziget hatten,
nahmen seine Kleider
und machten vier Teile,
einem jeglichen Kriegesknechte sein
Teil, dazu auch den Rock.
Der Rock aber war ungenähet,
von oben an gewürket durch und durch.
Da sprachen sie untereinander:

koor

Lasset uns den nicht zerteilen,
sondern darum lösen, wes er sein soll.

Evangelist

Auf dass erfüllet würde die Schrift,
die da saget:
‘Sie haben meien Kleider unter sich
geteilet und haben über meinen Rock
das Los geworfen’.
Solches taten die Kriegesknechte.
Es stund aber bei dem Kreuze Jesu
seine Mutter und seiner Mutter Sch-
wester, Maria, Kleophas Weib,
und Maria Magdalena.
Da nun Jesu seine Mutter sahe
und den Jünger dabei stehen,
den er lieb hatte,
spricht er zu seiner Mutter:

Jezus

Weib, siehe, das ist dein Sohn!

Evangelist

Darnach spricht er zu dem Jünger:

26 koraal

In 't hart is mij gebleven
uw naam, uw kruis alleen,
doorstralend heel mijn leven,
vól vreugde kan het zijn.
Uw beeld zal mij verschijnen
tot troost in stervensnood,
hoe gij, o here Jezus,
liefhad tot in de dood!

27 recitatief – Evangelist

Toen de soldaten
Jezus gekruisigd hadden,
namen zij zijn kleren
en deelden ze in vieren,
voor iedere soldaat een deel.
Zij namen ook de lijfrok,
die echter zonder naad was,
aan één stuk gewezen van bovenaf.
Daarom zeiden ze tot elkaar:

koor

Laten wij die niet verscheuren,
maar erom loten wie hem krijgt.

Evangelist

Aldus moest de schrift,
vervuld worden:
'Zij verdeelden mijn kleren onder elkaar
en dobbelden
om mijn mantel’.
Terwijl de soldaten hiermee bezig waren,
stonden bij Jezus' kruis
zijn moeder, de zuster van zijn moeder,
Maria, de vrouw van Kleophas
en Maria Magdalena.
Toen Jezus zijn moeder zag
en naast haar de leerling
die hij liefhad,
zei hij tot zijn moeder:

Jezus

Vrouw, zie daar uw zoon!

Evangelist

Vervolgens zei hij tot zijn leerling:

Jezus

Siehe, das ist deine Mutter!

28 koraal

Er nahm alles wohl in acht
in der letzten Stunde,
seine Mutter noch bedacht,
setzt ihr ein' Vormunde.
O Mensch, mache Richtigkeit,
Gott und Menschen liebe,
stirb darauf ohn alles Leid,
und dich nicht betrübe!
Paul Stockmann, 1633

29 recitatief – Evangelist

Und von Stund an
nahm sie der Jünger zu sich.
Darnach, als Jesus wusste,
dass schon alles vollbracht war,
dass die Schrift erfüllet würde,
spricht er:

Jezus

Mich dürstet!

Evangelist

Da stund ein Gefässe voll Essigs.
Sie fülleten aber einen Schwamm
mit Essig und legten ihn
um einen Isopen,
und hielten es ihm dar zum Munde.
Da nun Jesus den Essig
genommen hatte, sprach er:

Jezus

Es ist vollbracht!

30 aria – alt, viola da gamba

Es ist vollbracht!
O Trost vor die gekränkten Seelen!
Die Trauernacht
lässt nun die letzte Stunde zählen.
Der Held aus Juda siegt mit Macht
und schliesst den Kampf.
Es ist vollbracht!

Jezus

Zie daar uw moeder!

28 koraal

Vol zorg is hij nog geweest
in 't uur van zijn sterven,
voor zijn moeder in haar leed,
zocht hij een beschermer.
O, mens, geef te rechter tijd
God en mens uw trouwe,
sterven zult ge zonder strijd,
droefheid of benauwen!

29 recitatief – Evangelist

En van dat ogenblik af
nam de leerling haar bij zich in huis.
Hierna, wetend
dat nu alles was volbracht,
zei Jezus,
opdat de schrift vervuld zou worden:

Jezus

Ik heb dorst!

Evangelist

Er stond daar een kruik vol zure wijn.
Ze doopten er een spons in,
staken die
op een hysop-stengel
en brachten die aan zijn mond.
Toen Jezus van de zure wijn
genomen had, zei hij:

Jezus

Het is volbracht!

30 aria – alt, viola da gamba

Het is volbracht!
O, troost voor diepbedroefde zielen!
De lijdensnacht
is om en mag niet langer duren.
De held uit Juda wint met macht,
de strijd is uit.
Het is volbracht!

31 recitatief – Evangelist

Und neiget das Haupt und verschied.

32 aria en koraal – bas, cello

Mein teurer Heiland, laß dich fragen,
Jesu, der du warest tot,
da du nunmehr ans Kreuz geschlagen
und selbst gesagt: Es ist vollbracht!
lebest nun ohn Ende,
bin ich vom Sterben frei gemacht?
in der letzten Todesnot
nirgend mich hinwende.
Kann ich durch deine Pein und Sterben
das Himmelreich ererben?
Ist aller Welt Erlösung da?
Als zu dir, der mich versüht,
o du lieber Herre!
Du kannst vor Schmerzen zwar nichts
sagen; Gib mir nur, was du verdient,
doch neigest du das Haupt
und sprichst stillschweigend: ja.
mehr ich nicht begehre!
Paul Stockmann, 1633

33 recitatief – Evangelist

Und siehe da
der Vorhang im Tempel
zerriß in zwei Stück
von oben an bis unten aus.
Und die Erde erbebete,
und die Felsen zerrissen,
und die Gräber täten sich auf,
und stunden auf viele Leiber der
Heiligen.

34 arioso – tenor

Mein Herz, in dem die ganze Welt
bei Jesu Leiden gleichfalls leidet,
die Sonne sich in Trauer kleidet,
der Vorhang reißt, der Fels zerfällt,
die Erde bebt, die Gräber spalten,
weil sie den Schöpfer sehn erkalten,
was willst du deines Ortes tun?

31 recitatief – Evangelist

Daarop boog hij het hoofd en gaf de
geest.

32 aria en koraal – bas, cello

Mijn heiland, laat me u mogen vragen,
Jezus, verzvolgen door de dood,
gij die daar zijt aan 't kruis geslagen,
en hebt gesproken: het is volbracht!
Zult gij eeuwig leven,
verloor de dood daardoor zijn macht?
In de laatste stervensnood
kunt gij uitkomst geven.
Laat gij mij door uw pijn en sterven
uw koninkrijk beërven?
Komt voor de wereld het jubeljaar?
Gij verzoent ons, gij alleen,
o, mijn vriend en here!
Ach, 't spreken kunt gij niet verdragen,
Eeuwig leven, met u één,
maar wel neigt gij het hoofd
en spreekt stilzwijgend: Ja.
is al mijn begeren!

33 recitatief – Evangelist

En zie,
het voorhangsel van de tempel
scheurde van boven
naar beneden in tweeën.
En de aarde beefde,
en de rotsen scheurden,
en de graven gingen open
en vele lichamen van ontslapen heiligen
werden opgewekt.

34 arioso – tenor

Mijn hart, de hele wereld lijdt
met Jezus' lijden angstig mede,
de zon is zich in rouw gaan kleden,
de voorhang scheurt, de steenrots splijt,
de aarde beeft, de graven wijken,
daar zij de schepper zien bezwijken,
wat wilt ge uwentwege doen?

35 aria – sopraan, fluit, hobo da caccia

Zerfließe, mein Herze,
in Fluten der Zähren
dem Höchsten zu Ehren!
Erzähle der Welt
und dem Himmel die Not:
dein Jesus ist tot!

36 recitatief – Evangelist

Die Jüden aber,
dieweil es der Rüsttag war,
daß nicht die Leichname am Kreuze
blieben den Sabbat über
(denn desselbigen Sabbats Tag
war sehr groß),
baten sie Pilatum,
daß ihre Beine gebrochen
und sie abgenommen würden.
Da kamen die Kriegsknechte
und brachten dem ersten die Beine
und dem andern,
der mit ihm gekreuziget war.
Als sie aber zu Jesu kamen,
da sie sahen,
daß er schon gestorben war,
brachen sie ihm die Beine nicht;
sondern der Kriegsknechte einer
eröffnete seine Seite mit einem Speer,
uns alsobald ging Blut
und Wasser heraus.
Und der das gesehen hat,
der hat es bezeuget,
und sein Zeugnis ist wahr,
und derselbige weiß,
daß er die Wahrheit saget,
auf dass ihr gläubet.
Denn solches ist geschehen,
auf daß die Schrift erfüllet würde:
'Ihr sollet ihm kein Bein zerbrechen'.
Und abermal spricht eine andere
Schrift: 'Sie werden sehen,
in welchen sie gestochen haben'.

35 aria – sopraan, fluit, hobo da caccia

Smelt weg nu, mijn hart,
in vlooden van tranen,
tot eer van de hoogste!
Openbaar aan de aarde
en de hemel uw nood:
uw Jezus is dood!

36 recitatief – Evangelist

Aangezien het voorbereidingsdag was
en de Joden niet wilden
dat de lichamen op Sabbath
aan het kruis bleven,
(het was bovendien
een grote Sabbath),
vroegen zij Pilatus verlof
de benen van de gekruisigden te breken
en hen weg te nemen.
Daarom kwamen de soldaten
en sloegen zowel bij de ene
als bij de andere die met hem was
gekreusigd, de benen stuk.
Toen zij echter bij Jezus kwamen
en zagen,
dat hij reeds dood was,
sloegen zij hem de benen niet stuk;
maar een van de soldaten
doorstak zijn zijde met een lans,
terstond kwam er bloed
en water uit.
Die het gezien heeft,
getuigt hiervan
zijn getuigenis is waar,
en hij weet,
dat hij de waarheid zegt,
opdat ook gij zoudt geloven.
Dit is gebeurd
opdat de schrift zou vervuld worden:
'van zijn gebeente zal niets worden
verbrijzeld',
Terwijl nog een ander schriftwoord zegt:
'Zij zullen opzien
naar hem die zij hebben doorstoken'.

37 koraal

O hilf, Christe, Gottes Sohn,
durch dein bitter Leiden,
daß wir dir stets untertan
all unzugend meiden,
deinen Tod und sein Ursach
fruchtbarlich bedenken,
dafür, wiewohl arm und schwach,
dir Dankopfer schenken!
Michael Weisse, 1531

38 recitatief – Evangelist:

Darnach bat Pilatum Joseph von
Arimathia, der ein Jünger Jesu War
(doch heimlich aus Furcht vor der
Jüden),
daß er möchte abnehmen
den Leichnam Jesu.
Und Pilatus erlaubete es.
Derowegen kam er und nahm
den Leichnam Jesu herab.
Es kam aber auch Nikodemus,
der vormals bei der Nacht
zu Jesu kommen war,
und brachte Myrrhen und Aloen
untereinander, bei hundert Pfunden.
Da nahmen sie den Leichnam Jesu
und bunden ihn in leinen Tücher
mit Spezereien, wie die Jüden
pflegen zu begraben.
Es war aber an der Stätte,
da er gekreuziget ward, ein Garte,
und im Garten ein neu Grab,
in welches niemand je gelegt war.
Daselbst hin legten sie Jesum,
um des Rüsttags willen der Jüden,
dieweil das Grab nahe war.

39 koor

Ruht wohl, ihr heiligen Gebeine,
die ich nun weiter nicht beweine,
ruht wohl
und bringt auch mich zur Ruh!
Das Grab, so euch bestimmet ist

37 koraal

Sta ons, Christus, zoon Gods, bij
door uw bitter lijden,
dat, in uw geest levend, wij
alle kwaad vermijden.
Waarom gij gestorven zijt,
willen wij gedenken,
en ons leven, schamel zij 't,
u ten offer schenken!

38 recitatief – Evangelist:

Jozef van Arimathea,
die een leerling was van Jezus,
(maar in het geheim uit vrees voor de
Joden),
vroeg daarna aan Pilatus het lichaam
van Jezus te mogen wegnemen.
Toen Pilatus dit had toegestaan,
ging hij dus heen
en nam het lichaam weg.
Nikodemus, die hem vroeger
's nacht bezocht had,
kwam ook en nam een mengsel
van mirre en van aloë mee,
ongeveer honderd pond.
Zij namen het lichaam van Jezus
en wikkelden het met welriekende kruiden
in zwachtels, zoals bij een
Joodse begrafenis gebruikelijk is.
Op de plaats waar hij gekruisigd werd,
lag een tuin en in die tuin een nieuw graf,
waarin nog nooit iemand was neergelegd.
Vanwege de voorbereidingsdag van de
Joden
en omdat het graf dichtbij was,
legden zij Jezus daarin neer.

39 koor

Rust nu, o heilige doodsbeenderen,
die ik niet langer wil bewenen,
rust nu
en breng ook mij die rust!
Het graf, zo 't u werd toebereid,

und ferner keine Not umschließt,
macht mir den Himmel auf
und schließt die Hölle zu.

40 koraal

Ach Herr, laß dein lieb Engelein
am letzten End die Seele mein
in Abrahams Schoß tragen,
den Leib in seim Schlafkämmerlein
gar sanft ohn einge Qual und Pein
ruhn bis am jüngsten Tage!
Alsdenn vom Tod erwecke mich,
daß meine Augen sehen dich
in aller Freud, o Gottes Sohn,
mein Heiland und Genadenthron!
Herr Jesu Christ, erhöre mich,
ich will dich preisen ewiglich!
Martin Schalling, 1571

aan pijn of dood niet meer gewijd,
opent de hemel mij
en sluit de helpoort toe.

40 koraal

O, Heer, laat uw lief engelenkoor
mijn ziel, als 'k ga het doodsdal door,
in Abrahams schoot dragen,
het lichaam, in de slaap des doods
rustend, verlost van alle nood,
wacht u ten jongsten dage!
Uit starre doodsslaap wek mij dan,
zodat ik u aanschouwen kan,
in heerlijkheid, o gij, Gods zoon,
mijn heiland en genadetroon!
Heer Jezus Christus, hoor naar mij,
'k wil zingen eeuwig u nabij!

Ontdek méér klassiek op orkest.nl

Geniet ook in seizoen 25/26 van het Nederlands Kamerorkest

Smaakte dit concert naar meer? Bestel nu voordelig kaarten voor onze serie met concerten van het Nederlands Kamerorkest. Het voordeel loopt op tot 30% korting. Je krijgt voorrang op de losse verkoop (begint 1 juni) en je kunt de beste plaatsen in de zaal kiezen.

De concerten van het Nederlands Kamerorkest staan ook volgend seizoen garant voor verrassing, avontuur en onontdekte schatten. Wat te denken van bijvoorbeeld Shunske Sato's interpretatie van Beethovens *Vierde symfonie*: zal hij net zulke verrassende dingen doen als in zijn recente opnames van Beethovens *Vioolsonates*? Roberto González-Monjas zal zonder twijfel zorgen voor een onvergetelijke versie van Mozarts *Requiem*.

Klankcast: Johannes Passion

In deze aflevering van de podcast Klankcast gaat Botte Jellema in gesprek met schrijver en Bach-kenner Bert Natter over de *Johannes-Passion*. De aflevering is te beluisteren in diverse podcastapps of via orkest.nl/johannes-passion.

Schrijf je in voor onze nieuwsbrief

Altijd weten wat er speelt? Schrijf je in voor de nieuwsbrief van het Nederlands Kamerorkest en het Nederlands Philharmonisch. Hoor als eerste over concerttips, achtergrondinterviews, speciale producties en nieuwe concerten. Scan de QR-code om je aan te melden.

